

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Skodborg sogn.....	side 8
Baugård på Røsnæs.....	side 9
Sanderumgård.....	side 10
Nyt fra kredsene.....	side 13
Dyderne i Engum kirke.....	side 16

Tidsskrift for
Dansk Slægtsgårdsforening

Juni - Juli 2011

Nr. 412 - 67. årgang

Frederiksberg Bibliotek
Hovedbibliotekets Læsesal

Fra årsmødets besøg på Sønderbygård ved Skodborg

SLÆGTSGÅRDEN

LÆSE FORTIDEN I NUTIDEN - VIRK FOR FREMTIDEN

7
dages
lån

Tid

FKB

Stiftet 5. juli 1941

www.slaegtsgaardsforeningen.dk

Forretningsfører:

Inger M. Hansen, Svalevej 13, 4440 Mørkøv, tlf. 59 27 59 77.
E-mail: imhan@post.tele.dk

Ejendomskonsulent:

Chefkonsulent
Michael Munthe Fog
Landboforeningen Gefion
Fulbyvej 15, 4180 Sorø
tlf.: 57 86 53 00
mmf@gefion.nu

Chefrådgiver Skat
Poul Hjorth
LandboMidtøst
Asmildklostervej 11, 8800 Viborg
Tlf. 87 28 22 00 / mobil 29 99 57 24

Hovedbestyrelsen:

Formand:
Peder Mouritsen
»Sædding Storgård«
Kvongvej 40, Sædding,
6830 Nr. Nebel - tlf. 75 28 73 21
p.mouritsen@vip.cybercity.dk

Næstformand:
Karen Jacobsen
Melbyvej 3, 5610 Assens
tlf. 64 71 23 60
kj@osterbygaard.dk
(Formand: Fynskreds)

Jens Brogaard Jensen
»Maglehøjgård«, Hammerbakke 3
4050 Skibby, tlf. 47 52 99 18
jbj@gefion.nu
(Formand: Nordsjællandskreds)

Mogens Frigaard,
»Frigård«, Yppernemøllevej 10,
Nyker, 3700 Rønne, tlf. 56 96 30 02
mogens.frigaard@dlgtele.dk
(Formand: Bornholmkreds)

Karen Andersen,
»Baungaard«, Vollerupvej 70, 4400 Kalundborg
tlf. 59 50 20 13
ok@dlgpost.dk
(Formand: Vestsjællandskreds)

Ole Krogh Jensen
»Kroghbrogård«, Holmevej 89, Brandelev,
4700 Næstved
tlf.: 55 54 00 56
margit.h@jubii.dk
(Formand: Sjælland Syd)

Mogens Høge Hansen
»Hjørnegård«, Lundbyvej 25, Ønslev,
4863 Eskilstrup - tlf. 54 45 46 25
(Formand: Lolland/Falster kreds)

Jens M. Knudsen
Kalmargårdparken 1,
Mårstrup
6100 Haderslev
tlf.: 74 57 51 65
jens@kalmargaard.dk
(Formand: Haderslevkreds)

Chr. A. Krogh
Majbøllevej 17,
6470 Sydals.
tlf. 74 41 53 12
(Formand: Det sydlige Sønderjylland)

Jens Ulrik Tarpgaard
»Tarpgård«, Tarpvej 13,
Vedersø
6990 Ulfborg,
tlf.: 21 42 13 83
tarpgaard@ofir.dk
(Formand: Ringkøbingkreds)

Steffen Buch Juul
Jægergården
Høllundvej 6,
Høllund,
7100 Vejle.
Tlf: 75 86 54 93.
svend-juul@hotmail.com
(Formand: Vejle kreds)

Anne Lis Ladefoged
»Ingvorstrup Hovedgård«
Ingvorstrupvej 7, Revn,
8500 Grenå,
tlf: 86 30 17 77
(Formand: Århuskreds
og Arkivudvalget)

Jens Skytte,
»Aldrupgaard«
Aldrupvej 3,
8860 Ulstrup
tlf. 86 46 35 14, fax 86 46 45 21
aldrupgaard@skylinemail.dk
(Formand: Midtjysk kreds)

Niels Holger Fisker,
»Mosegården«
Nøragervej 3,
Gelstrup
9240 Nibe.
Tlf.: 98 35 13 39
(Formand: Himmerlandskreds)

Niels Ole Volhøj
»Volhøj«
Bettevej 38,
V. Tversted,
9881 Bindslev
tlf. 98 97 74 92
enovolhoj@mail.dk
(Formand: Vendsysselkreds)

Formanden skriver:

Slægtsgårdsforeningen har haft et på alle måder vellykket årsmøde. Selve generalforsamlingen forløb problemfrit, og Haderslevkredsens bestyrelse havde tilrettelagt to udflugter med interessante besøg. Vi fik et godt indtryk af egnen og dens landbrug. Tak til Haderslevkredsens bestyrelse og værterne.

En tillægsgevinst var, at arrangørerne havde truffet aftale med den lokale landboforeningsformand, Henrik H. Frandsen, om at han skulle være generalforsamlingens dirigent og holde festtalen. Få dage før årsmødet var Henrik H. Frandsen valgt til næstformand i Landbrug og Fødevarer. Det var interessant at opleve den nye mand i toppen af dansk landbrug.

Vi har været vidne til de såkaldte 2020 forhandlinger. Her har et af de mange forlig medført, at selskabsskatten sænkes, men det berører ikke landbruget synderligt. Derimod er der andre positive aftaler, som f. eks. rammevilkårene for landbruget, der kan styrke landbruget og dermed også landbrugets følgeindustrier. Det er også godt, at der politisk har været enighed om, at vandplanerne skal forvaltes efter samme regler som i andre lande, så landbruget fortsat kan konkurrere på lige fod.

2020 forhandlingerne har fået en anstrengt debat om, hvad fagfolk må sige i debatten. I Etisk Råd oplever jeg folk, der har stor viden om et fagområde, og det skal respekteres, men når de går ind i den politiske debat, så er de ikke kloge end andre. Og udtaler man sig politisk, så er udtalelsen også til debat.

Lad mig slutte med at ønske alle en god sommer.

Peder Mouritsen.

Årsmødet 2012

Dansk Slægtsgårdsforening afholder årsmøde 19.-20. maj i Maribo.

Adresseændringer

bedes meddelt foreningens sekretær: Inger M. Hansen,
Svalevej 13, 4440 Mørkøv - Tlf. 59 27 59 77

Slægtsgårdsarkivet:

Landbrugsmuseet,
Gl. Estrup, Randersvej 4,
8963 Auning,
tlf. 86 48 48 16, fax 86 48 41 82
E-mail:
arkiv@slaegtsgaardsforeningen.dk
Åbningstid: onsdag kl. 11-15.

Der er gratis adgang til arkivet, hvis man siger i porten, at man skal på arkivet.

Arkivarer:
Ejgil Overby, »Klausholm«, Ansvej 12, 8620 Kjellerup,
tlf. 86 88 62 66

Helge Sørensen, Enghavevej 6, Årslev,
8900 Randers. tlf. 86 49 13 40

Else Skovbo Jensen, Kløervej 5,
8850 Bjerringbro. Tlf.: 86 68 40 47.

Inge Nissen
Tåsingegade 22 st. tv., 8200 Århus N.
Tlf: 86 10 43 31 / 23 74 10 37.

Redaktion:

Ole G. Nielsen
Bøgeparken 25 B
4241 Vemmelev
Tlf. 58 38 38 08
OleGN@mail.tele.dk

*Nr. 413 udkommer omkring den 20. august 2011.
Stof til dette nummer skal være hos redaktøren inden den 1. august 2011.*

Eftertryk tilladt med kildeangivelse.

*Tryk: Jannerup Offset A/S
Ndr. Ringgade 74
4200 Slagelse
Tlf. 58 52 52 22
jannerup@jannerup.dk*

Årsmødet

Forturen

56 medlemmer samledes fredag formiddag på Tirsbæk, hvor vi blev modtaget af godsejer Hans-Henrik Algreen-Ussing, der først fortalte om hans families tilknytning til gården, siden hans tipoldefar købte den for hundrede år siden. Vi gik ind på borgholmen og hørte om hovedbygningen, der er opført for 450 år siden. Den er stadig bolig for godsejerens forældre. Vi fortsatte til den interessante renæssancehave, som netop er blevet genskabt med støtte fra Real Dania. Godsejeren fortalte om projektet og glædede sig over resultatet.

Vi sluttede besøget foran det hus, hvor godsejer selv bor med sin familie, og her fortalte ham om driften med land- og skovbrug, men også om udlejning af huse og lejligheder. Som noget særligt er de gamle stalde bygget om, så de kan udlejes til domicil for virksomheder og ikke mindst er der konference- og møderum, som kan lejes. Hvis man vil betale for det, kan man også låne et stykke af græsplænen, hvor der opstille telte til fester.

Det var en stor og god oplevelse at høre om den genskabte have og om de alternative indtægtsmuligheder med udlejning. Hertil kommer af Hans-Henrik Algreen-Ussing er en fremragende fortæller.

Vi fortsatte til Engum kirke, hvis interessante inventar er skabt af Tirsbæk. (Se bagsiden.)

Til kaffetid ankom vi til Skamlingsbanken, hvor restauratøren vente med eftermiddagskaffen, og derefter fortalte Niels Peter Viborg om Skamlingsbanken, som nationalt symbol for de danske syd for grænsen, og trak nogle lange linjer i Sønderjyllands historie.

Niels Peter Viborg er med i bestyrelsen for det selskab, som ejer Skamlingsbankens top, som driver restauranten og værner om parken med de mange monumenter. Et medlemskab af Skamlingsbankeselskabet koster 500 kr. og udbyttet udbetales ved generalforsamlingen i form af en wienerschnitzel.

Efter Niels Peter Viborgs foredrag gik vi op til Støtten og rundt i hele området. Nogle nåede også helt ned til klokkestablen. Vi samledes i restauranten, hvor der serveredes den traditionsrige og delikate wienerschnitzel. Inden vi forlod det historiske sted, var der også mulighed for at se Kongesalen med de fredede friser over sprogkampen. Så var det tid til at begive os til vort herberg i Agerskov.

Fra besøget på Tirsbæk. Landsformand Peder Mouritsen og godsejer Hans Henrik Algreen-Ussing.

Gæsterne på vej fra hovedbygningen til renæssancehave.

Lørdagsudflugten

Formanden for Haderslevkredsen, Jens M. Knudsen, byder velkommen til årsmødet. Ved hans side står Christian Schmidt Lund, der senere orienterede om sit landbrug på Skatkær, Sønderbygård m. fl.

Nanna Hørlück, tidligere ejer af Skatkær, fortæller om livet på Skatkær, da hendes forældre og bedsteforældre havde gården.

Årsmødets officielle program indledtes lørdag formiddag på gården Skatkær i Skodborg hos Inge Marie og Christian Schmidt Lund.

Først bød Jens M. Knudsen, formand for Slægtsgårdsforeningens Haderslevkreds, velkommen til enen og ønskede Christian Lund til lykke med fødselsdagen.

Derefter orienterede Christian Lund om sit landbrug, der bl. a. omfatter gården Skatkær, hvor han bor med sin kone og fire børn, og slægtens gamle gård, Sønderbygård, hvor han er 11 generation.

Driften omfatter 450 ha med en besætning på 250 malkekøer.

Christian Lund er formand for Syddansk kvæg, i bestyrelsen for Jysk Landboforening, næstformand i Dansk Kvæg, for blot at nævne nogle af hans mange tillidsposter.

Så fortalte Nanna Hørlück, tidligere forstander for Sorø Husholdningsskole, om sin familie og om livet på gården, indtil hun i 2008 solgte Skatkær til Christian Lund. (Hendes indlæg er gengivet side 8).

Vi så os om i både hovedbygning og udlænger, og derefter kørte vi de få hundred meter til Sønderbygård. Da Skatkær ligger i Skodborg by er hele produktionen samlet på Sønderbygård, som har en behagelig afstand til byen. Gårdens stuehus fra 1804 bebos nu af medarbejderne. Vi så os om i de moderne stalde og samledes på gårdspladsen, hvor Christian Lund svarede på spørgsmål og landsformanden takkede for gæstfriheden og overrakte et slægtsgårdsdiplom.

Vi kørte til Københoved Forsamlingshus, hvor der ventede en udmærket frokost. Turen fortsatte til Lauenborggård. Undervejs i de to busser fortalte henholdsvis tidligere landbrugskonsulent Poul Frank og tidligere ejer af Sønderbygård Anker Lund. De gav en fortræffelig orientering om det kvægbrugsland vi kørte igennem.

Peder Mouritsen takkede familien Lund for gæstfrihed og overrakte et slægtsgårdsdiplom. Dagen for besøget var Christian Schmidt Lunds 38 års fødselsdags.

Bladets udsendte var i Anker Lunds bus, og bemærkede at han sagde: "hvis man ikke passer på de gamle stednavne, så går de i glemme, for på EDB er det kun tal og numre. Derfor har man på Lauenborggård valgt at bruge det gamle stednavn Fårvang til staldgården". Vi fik også at vide, at man i Sønderjylland dyrker megen majs, der sendes til Tyskland som energimajs.

Da vi nåede til Lauenborggård var det blevet regnvejr. Vi kørte først rundt om såvel hovedbygning som Malkecenter. Foran hovedbygningen blev vi modtaget af Liselotte og Aage Schmidt Lund samt hans fader, Jørgen Schmidt Lund.

Aage Schmidt Lund fortalte om gården nu, hvor der drives 400 ha. Der er 800 kreaturer, hvoraf 425 er malkekøer.

Jørgen Schmidt Lund fortalte om egnen og gården i tidligere tid.

Gårdens jord afgrænses mod nord af Kongeåen, der var landegrænse fra 1864 til 1920. Vi fik fortalt, at der ved gården lå et hus, hvor der boede en grænsegendarm. Når familien på Lauenborggård skulle hjælpe sønderjyder over Kongeåen gik konen om til gendarmen med lækker mad, som så lod grænse være grænse.

Efter at have kikket os omkring samlede vi i garagen, der var vandtæt. Her takkede landsformanden for gæstfrihed og afleverede et slægtsgårdsdiplom.

Det var nu tid til at vende tilbage til Agerskov Kro, hvor eftermiddagskaffen ventede.

Fra besøget på Lauenborggård. Da det var blevet regnvejr samlede vi i garagen, hvor Peder Mouritsen takkede Aage Schmidt Lund for gæstfri modtagelse. Han modtog også et slægtsgårdsdiplom.

Generalforsamlingen

Efter formandens velkomst valgtes Henrik H. Frandsen, Ulleruplund til dirigent.

Jubilæum

Formand gav straks ordet videre til sin mangeårige forgænger Carl Martin Christensen, som sagde: "I foråret 1986 tog slægtsgårdsforeningen afsked med sin daværende redaktør af "Slægtsgården" - Hans Hviid, og bladudvalget fik dermed til opgave at finde en ny redaktør.

Vi indrykkede en annonce i Slægtsgården, og gik og ventede spændt på, om nogle af vore faste læsere ville reagere på dette.

En reagerede, hvorefter bladudvalget og formanden aftalte et møde med denne ansøger.

Mødet fandt sted midt i landet, nemlig på banegården i Odense, og her mødte en, i slægtsgårdsforeningen, meget ung og trivelig mand fra Lundforlund, og det viste sig, at vi faldt ganske godt til i hinandens selskab, og han havde nogle ideer med vores blad, som faldt i vores smag, så vi blev hurtigt enige om et samarbejde, for med den aflønning der er tale om, kan det næppe betegnes som en ansættelse. Vi var naturligvis spændte på, om denne ungersvend kunne skabe et blad, der faldt i vore medlemmers smag.

Det kunne han, og Ole G. Nielsen har nu været tilknyttet Dansk Slægtsgårdsforening i 25 år, og har produceret 150 blade, når vi får referatet fra dette årsmøde.

Vi ved, at han er i gang med at slide sin tredje formand op, og hvor mange hovedbestyrelsesmedlemmer har jeg ikke tal på, men jeg er sikker på, at Ole kender tallet.

Ole har igennem en årrække været motoren i Slægtsgårdsforeningen lille rejseselskab, og har med stor succes guidet os rundt i det nordiske, og nogle ture til Mellemeuropa..

Jeg mener, og her er jeg nok enig med alle vore medlemmer, at Slægtsgården er det vigtigste aktiv i vores forening, og ubetinget det væsentligste kommunikationsmiddel til Slægtsgårdsforeningens medlemmer.

Derfor kære Ole, er det med stor glæde jeg har påtaget mig opgaven med at sige noget til dig her ved dit jubilæum i Slægtsgårdsforeningen.

Helt personligt, tak for et fortroligt og venskabeligt samarbejde i de 20 år vi havde sammen i hovedbestyrelsen.

Tak for din utrættelige lyst og vilje til at øse af din enorme paratviden om næsten alt, men i særdeleshed om danske gårde i alle størrelser, og om de familier der bor på dem.

Gad vide om du ikke skulle have været historiker.

Din viden har åbnet mange døre på de store gårde for Slægtsgårdsforeningens medlemmer,

og skaffet os mange interessante besøg, ikke mindst på dine forture op til årsmøderne.

Du har en humoristisk sans, som falder meget godt i hak med min, og i flere år kokketerede vi -sammen med den daværende næstformand - med, at alt under 100 kg er feminint, og uanset at jeg har forladt synspunktet, så havde vi megen fornøjelse af det.

Kære Ole. Det er med stor glæde og taknemmelighed, jeg lykønsker dig med dit jubilæum, og på Slægtsgårdsforeningens vegne overrækker dig et diplom og en blomsterhilsen, og der følger fra Inger en pekuniær hilsen, som nok er beregnet på indkøb af nyt EDB udstyr.

Tak for din indsats for Dansk Slægtsgårdsforening".

Formandens beretning

I 2010 havde vi et godt årsmøde i Nordsjælland. Selvfølgelig blev generalforsamlingen forløbet problemfrit og den lokale kredsebestyrelse havde tilrettelagt et interessant program for udflugterne.

Tak til Jens Brogaard og bestyrelsen for nogle gode dage omkring Helsingør.

Nu er vi samlet til årsmøde igen, og jeg har set frem til at møde medlemmerne og opleve denne del af landet, selvom det ligger tættere på min hjemegn end så ofte tidligere.

Om foreningens arbejde kan jeg sige, at hovedbestyrelsen har ændret arbejdsform. Vi holder et stort hovedbestyrelsesmøde i februar, hvor regnskabet fremlægges og der gøres status over kredsene. Efter årsmødet er afskaffet, til gengæld mødes vi efter generalforsamlingen, for at foretage den nødvendige konstituering.

Skulle der blive et problem kan hovedbestyrelsen – som altid – indkaldes, men forretningsudvalget kan også træde i funktion.

Ved denne omlægning af hovedbestyrelsens arbejde, sparer foreningen mange penge – rejseomkostningerne.

Skal jeg se lidt overordnet på det, så kører mange ting jo af sig selv, da medarbejderne – forretningsfører, arkivar og redaktør – er velkendte med opgaverne.

Inger M. Hansen har styr på medlemskartoteket og regnskab, men står også for udsendelserne fra kredsene, og ikke mindst har hun fuldstændig styr på årsmødet.

Renskrivning af Slægtsgårdsdiplomer ligger også hos Inger.

Og endelig må vi ikke - omkring forretningsførers arbejde - glemme Henning, hendes arbejds- og ægtefælle. Ejgil Overby tager sig af Slægtsgårdsarkivet godt hjulpet af Else Skovbo, Inge Nissen og arkivudvalgets formand Anne Lis Ladefoged.

Ole tager sig af bladet, som han trives med, og selvom det ind i mellem udkommer uregelmæssigt, så får vi de 6 blade om året.

Rejseudvalget sørger for den årlige tur – en udlandstur for medlemmerne. Sidste år var foreningens rejse til Midt-Verige, og det var en indholdsrig tur med både natur og historie.

I år havde rejseudvalget lagt turen til Sydnorge, men det har ikke kunnet samle interesse. Det er første gang siden vi genoptog rejseaktiviteten i 1996, at der er noget, som ikke er blevet gennemført.

Dansk Slægtsgårdsforening er engagement i Jens og Anna Jensens Fond. En fynsk donation som oprindeligt skulle give mulighed for billige etableringslån til unge landmænd, men prisudviklingen udhulede fonden, så nu udbetales rejselegater til unge der vil uddanne sig i teoretisk eller praktisk landbrug i udlandet. Dansk Slægtsgårdsforeningen udpeger to af de tre bestyrelsesmedlemmer og det er Carl Martin Christensen og Hans Peter Madsen. Carl Martin Christensen er formand for fonden.

Lokalt er der nu 14 kredse, da Ribekredsen ikke kunne samle tilslutning, og hvad værre var, ikke kunne gennemføre et generationsskifte i bestyrelsen. Medlemmerne er nu fordelt på nabokredsene. Men ellers er der god aktivitet over hele landet.

Medlemstallet er vigende. Vi har haft en medlemsnedgang på 70, men det skal ses mod 81 i 2009. Så det går den rigtige vej!!

Gårde glider ud af slægterne, men andre gårde kommer i tredje generation, så man kan tale om slægt. Ser vi på strukturudviklingen så er det ved at være småt med antallet af driftsenheder, til gengæld bliver de større og større. Men bag de store enheder, der dyrker det danske land, er der en hel række mindre enheder, som stadig ejes af gamle slægter. Driften er gået over i selskaber, men ejerforholdet er stadig selveje.

Slægtsgårdsforeningen er en nu 70 år. Den blev skabt i en tid, hvor der var behov for at tage vare på ejendomsforholdet til danske gårde.

Vi betragter os som et kulturelt supplement til landboorganisationerne. Vi er ingen landboforening, vi er ingen seniorklub, vi er os selv.

Som landmænd kan vi godt forholde os til landbrugets organisationer. Landbrug og Fødevarer har netop valgt ny formand. Det blev den hidtidige næstformand Niels Jørgen Pedersen fra Thy. Modkandidaten var Martin Merrild fra Struer. Det interessante ved de to kandidater til formandsposter var, at de holdningsmæssigt er ret ens. De står begge for viljen til samarbejde.

Overfor Landbrug og Fødevarer står bevægelsen ”Bæredygtigt Landbrug”, som organiserede den store traktor demonstration på Rådhuspladsen i København.

Som aktiv landmand var det en speciel oplevelse, at være vidne til landmændenes protester, ikke imod politikerne, men overfor landboforeningerne, som man følte var for passive.

Vi må acceptere, at landbruget udøves af få, og jeg tror ikke på, at man opnår noget med en maskinudstilling i København. Skal landbruget udvikle sig og have gode forhold, så skal det ske gennem forhandlinger, hvor landbruget bliver respekteret for sit bidrag til samfundskonomen.

I Etisk Råd er jeg i et udvalg, der hedder ”Fødevarer og Etik”, hvor vi drøfter fødevarereproduktion og etikken ved produktionen. Vi drøfter også det etiske i at jord tages ud af produktion samtidig med at der er fødevarer mangel.

Inden jeg slutter, vil jeg gerne nævne, at det er kommet mig for øre, at Meta og Jens Larsen fra Fakse i år deltager i årsmødet for 30. gang. Vi fører ikke fremmedelister, men bliver vi opmærksomme på store runde tal, så vil vi da gerne sig tak for trofastheden overfor Slægtsgårdsforeningen.

Med disse betragtninger over den aktuelle situation, vil jeg afslutte min beretning med tak til alle som i årets løb – på en eller anden måde - har ydet en indsats for Slægtsgårdsforeningen.

Slægtsgårdsarkivet

Da formanden for Slægtsgårdsarkivet - Anne Lis Ladefoged - ikke kunne deltage, aflagde arkivleder Ejgil Overby beretningen, og hans sagde: I det forløbne år har vi modtaget en del henvendelser, hvoraf de fleste kommer via elektronisk post. Hvad angår besøgstallet, må året betragtes som almindeligt. Ganske vist var der ikke mange besøgende i den strenge vinter, men det er faktisk opvejet resten af året. Vi har haft besøg af en Rotary klub og af Himmerlandskredsen.

De mange e-mails kommer fra personer bosat i udlandet, og hvis slægt stammer fra Danmark. De fleste fra engelsksprogede områder. Senest fra en canadier med fynske

aner fra en stor gård, Rønnemosegård. Ofte er henvendelser fra udlandet så mangelfulde, at der skal mailes noget frem og tilbage, for at finde ud af, hvad der præcist menes. Som eksempel fik vi en henvendelse om en familie i Drammelstrup, men der er faktisk tre lokaliteter, der bærer det navn. Heldigvis kende spørgeren et personnavn, der havde tilknytning til stedet, og som ikke var et sen-navn. Det rigtige Drammelstrup kunne Else Skovbo herefter finde ved hjælp af folketællinger.

En enkelt forespørgsel kom fra en gruppe lokalhistorisk interesserede i Norge. De havde læst om adelsmanden Christopher Knudsen Urne, og ville vide, hvor i Danmark denne Adelsmand havde haft tilknytning. Vi havde ikke oplysninger i arkivet, men via fotografier af kisteplader over flere af Urneslægtens medlemmer, som Else Skovbo fandt på nettet, kunne oplysningerne videresendes til Norge. Spørgerne var meget glade for hjælpen, som var oplysninger de sådan set selv havde kunnet finde.

For et par år siden fik arkivet en lille bog fra 1908 med korte biografier af husmænd, der var hædret for opdyrkning af hede m. v. og som havde modtaget Landhusholdnings-selskabets sølvbæger. Listen over personer er nu optaget på Viborg slægtshistoriske Forenings hjemmeside. Det betyder, at selvom man ikke har kendskab til bogen, kan man være heldig at finde personer på nettet, hvis man går rigtigt frem i sine undersøgelser. Vi har haft 4 henvendelser i den anledning.

Til slut skal nævnes, at Danmarks Radio to gange har rettet henvendelser til os i forbindelse med research til programmerne "Ved du hvem du er?" Til efteråret kommer et program om brødrene Lund Madsens slægt. Vi havde meget materiale, så det endte med, at en medarbejder mødte op og gennemgik det hele.

Øvrige bemærkninger

Uden bemærkninger og spørgsmål blev de to beretninger taget til efterretning.

Forretningsfører Inger M. Hansen fremlagde først regnskabet, der viste et overskud på 44.641,28 mod et budgetteret overskud på 18.600. Overskuddet fremkommer ganske enkelt ved sparsommelighed i driften.

Om medlemssituationen fremgår det, at der ved begyndelsen af 2010 var 1664 medlemmer og ved årets udgang 1594. En tilbagegang på 70. Den største kreds er Fynskredsen med 187 medlemmer og derefter kommer Sjælland Syd med 183.

Regnskabet blev godkendt.

Så var der genvalg af landsformanden – Peder Mouritsen og revisorerne – Vagn Juel Jørgensen og Michael Munthe Fog.

Formanden for Lolland-Falsterkredsen, Mogens Høge Hansen, fortalte at kredsen glædede sig til at se os 19. – 20. maj 2012, når årsmødet afholdes i Maribo.

Peder Mouritsen sagde, at selvom Ribekredsen er ophørt, kan man i den gamle kreds godt finde ud af at tilrettelægge et årsmøde, så det bliver i 2013, og Vendsysselkredsen indbyder til 2014.

Under eventuelt var der ikke noget, så landsformanden kunne slutte med at hilse fra formiddagens to værtsfamilier, der ikke kunne deltage i festaftenen og takke dirigenten for et vel afviklet årsmøde.

Aftenfesten

Vi samledes i en smukt pyntet sal, og efter formanden velkomst, fik kromanden ordet. Han fortalte om aftenens menu, og om den gode husorden på kroen, hvor man først tager kartofler og sovs, når kødet er serveret.

Middagen – laks, oksesteg og is – var veltillavet. Festtalen blev holdt af formanden for Sønderjysk Landboforening Henrik H. Frandsen, der er nyvalgt næstformand i Landbrug og Fødevarer, der om eftermiddagen havde været generalforsamlingens dirigent. Kromanden havde engageret et par lokale sangere til at underholde og endelig sang kromanden for på en munter sang til Sønderjyllands pris. Så aftenfesten blev en festlig aften.

Festtalen

Først forlod Henrik Frandsen sin plads ved hovedbordet og gik hen til den ene side af salen. Han forklarede, at her havde han for kort tid siden siddet med sin kone, da de holdt sølvbryllupsfesten på kroen.

Så sagde han: Jeg har ingen slægtsgård, og jeg kommer heller ikke fra nogen slægtsgård, men både min far og farfar var landmænd. Derimod var min oldefar handelsmand. Jeg købte Ulleruplund ved Skærbæk i fri handel, blev gift og har tre børn. Gården var brændt, så vi begyndte med at bygge stald og stuehus. Til gården hører 346 ha og driften omfatter 460 ha. Der er 480 søer foruden slagtesvin, og arbejdet klares af 5 medarbejdere.

Man vil opleve et skifte på Axelborg efter Landbrug og Fødevarers konstituering. Medlemmerne skal kunne se en forskel. Vi har haft krise siden 2008. Landbruget er præget af modløshed og usikkerhed om fremtiden, man er presset, og derfor øges frustrationerne.

Landbruget fremstilles i medierne på en måde, som vi opfatter som et vrangbillede, men jeg tror, at "Bonderøven", der er vokset op her i Agerskov, er med til at sælge et glad budskab om landbruget, og det skal vi bruge. Der er interesser for dyrevelfærd, og jeg mener, at landbruget er mere populært end landbruget selv tror. Tiden arbejder for landbruget. Sådan nogle som os, der producerer fødevarer, bliver mere populære for i 2050 skal der produceres dobbelt så mange fødevarer som nu, da befolkningstallet vokser og folk bliver rigere, og rige mennesker spiser mere kød.

Vi skal forklare forbrugerne, hvad landbruget kan byde ind med, og forstår befolkningen det, så forstår politikerne det også.

Vi i landbruget skal gøre os uundværlige, så vil fremtiden for os være lys.

Agerskov Kros navnkundige vært parat til at servere for formanden og hans hustru. Kromanden forlanger god bordskik af sine gæster. Ikke noget med at sende kartofler og sovs rundt før kødet er serveret!

Peter Mouritsen i samtale med Henrik H. Frandsen, som var generalforsamlingens dirigent og tilmed havde lovet at holde festtalen. Henrik H. Frandsen er lokal landboforeningsformand og nyvalgt næstformand for Landbrug og fødevarer.

Fra besøget på Renbæk. Driftsleder Ole Petersen fortæller om Statsfængslets landbrugsdrift.

Søndagsudflugten

Søndagen indledtes med gudstjeneste i Bovlund Frime-nighedskirke, hvor salmedigteren Steen Kaalø er præst. Med pontifikal værdighed gennemførte han gudstjeneste, hvor prædikenen havde udgangspunkt i Torgny Lindgrens roman Norrlands Akvavit. Vi fik også oplevelsen af at synge salme 70 i Den danske Salmebog: *Du kom til vor runde jord*, som Steen Kaalø har skrevet.

Efter den gode introduktion til dagen, kom vi til Renbæk Statsfængsel, hvor fængselsfunktionær Steen Christensen tog imod og i et møderum fortalte han om fængslet, hvor der er 160 mandlige fanger. 95 % af de indsatte i landets fængsler er mænd. Heraf kan man se, hvem der snører hvem! Renbæk statsfængsel er ikke bare et opbevaringssted, det er en uddannelsesinstitution, hvor de indsatte har beskæftigelsespligt. Og dem der har lyst og evner kan få en håndværkeruddannelse eller tage moduler til landbrugsuddannelsen.

Alle indsatte er arbejdsdygtige, hvis der kommer førtids-pensionister og folkepensionister bliver de arbejdsdygtige igen!

De indsatte har en bedre økonomi, end dem der lever på plejehjem. Skal en indsat hjem, koster en billet med offentlige transportmidler 47 kr. og det uanset, hvor man skal hen.

De fleste indsatte er fra byerne, så efter fængselsstatistikken må folk fra landet være mindre kriminelle end folk i byerne.

Vi fik også at vide, at Renbæk Statsfængsel på en måde er en slægtsgård, for man har tilfælde, hvor tredje generation har siddet her. Der også et tilfælde, hvor en ny beboer med stolthed kan fortælle, at her har hans oldefar også været!

Til Renbæk Statsfængsel hører 350 ha, hvoraf de 150 ha er agerjord. Besætningen består af 130 malkekøer foruden opdræt. De indsatte kalder de sortbrogede køer for dalmer-tinerkøer. Driftsleder Ole Petersen viste rundt i staldene og fortalte. Da landbruget er økologisk var dyrene på fold, men i en boks gik nogle ungdyr, som havde været på springtur. Man skulle have fundet de sidste okser og repareret folden, før de kunne komme ud igen. Men det er værd at bemærke, at disse ungdyr lå ganske roligt, og passede deres drøvtygning, da vi kom igennem stalden. De er vandt til mennesker og stresses ikke af den slags.

Renbæk deltog i Åbenrå dyrskue, og det var tæt på, at en af fængslets køer havde taget en ærespræmie. Til dyrskuet deltager både ansatte og indsatte.

Ole Petersen fortalte, at det er fornøjeligt at se nogle af de hårdt pumpede muskelbundter give de små kalve mælk. Omgangen med dyrene er godt for psyken.

Årsmødets afsluttende besøg var på det folkelige mødested "Skibelund Krat", hvor Jørgen Kloppenborg-Skrumsager fortalte om mødestedet og viste rundt blandt de mange mindsten

Vi så os om i maskinhus og værksteder og forlod så statsfængslet med interessant viden om et miljø, som er fjernet for Slægtsgårdsforeningens medlemmer.

Udflugten sluttede i Skibelund Krat. Først fortalte formanden for Skibelundselskabet, der ejer skoven og restauranten, Jørgen Kloppenborg-Skrumsager om dette folkelige mødested og viste rundt blandt de mange mindesmærker. Det var en fremragende afslutning på et årsmøde langs Kongeåen.

Efter omvisningen samledes vi til frokost i restauranten. Lækker mad og venlig betjening. Og så kunne Peder Mouritsen takke arrangørerne og værterne og slutte årsmødet.

Redaktørens tak

Overraskelsen var stor, da slægtsgårdsforeningens tidligere landsformand – Carl Martin Christensen – fik ordet på generalforsamlingen, og gjorde opmærksom på, at Slægtsgårdsbladets redaktør stod foran sit 25 års jubilæum.

Jeg vidste godt, at når dette blad – nr. 412 – var udsendt, så var det 25 årgange, men at andre også vidste det, var noget andet.

Foruden en buket blomster og et diplom for lang og tro tjeneste fulgte også en kontant hilsen, som materialiserer sig en i komfortabel stol ved arbejdsbordet.

Mange tak for opmærksomheden.

Og nu bladet er kommet i historiens lys, så bringes en liste over dem, der har redigeret bladet:

1942-43 Christian Damm.

1943-51 Jørgen Pedersen.

1951-68 og 1969-73 Ib Paulsen.

1968-69 Preben Hellelund.

1973-74 Hans Balle.

1974-86 Hans Hviid.

1986- Ole G. Nielsen.

Skatkær, Skodborg sogn

Af Nanna Hørlück.

Til Dansk Slægtsgårdsfor- enings besøg, i forbindelse med årsmødet, fortalte jeg lidt om Skatkær gennem 3 generationer.

Vi ved, hvem der har boet på gården fra 1542. Gården var meget længe skovrider- gård og Kgl. privilegeret Frigård. Navnene på alle ejere er malet på vægen i forstuen.

I 1905 købte min bedstefar, Jens Hørlück, gården, han var oprindelig uddannet møller, men opvokset på en slægts- gård. Jens Hørlück havde ikke råd til en mølle og købte derfor en gård.

Der var i de år kamp om jorden i Nordslesvig. Både Tysk- land og Danmark støttede indirekte med lån, men for at min bedstefar kunne købe gården, måtte han sælge noget af jorden fra og bruge pen- gene til udbetalingen.

I 1926 brændte den gamle, lave bindingsværksgård. Går- den blev opbygget med plads til familien med 5 børn, 5 karle, 2 piger og 2 gifte ansatte, som dog boede i huse ejet af gården.

Familien og pigerne havde værelser i stuehuset, som fik 2 toiletter med træk og skyl, en uhørt luksus syntes mange.

I 1928 brændte en nyere stald og lade. Der blev bygget ny stald, den nye lade blev, som noget nyt, bygget med stor spændbue, noget alle var meget stolte af.

I stuehusets kælder blev indrettet en festsal - "kældersa- len", som i 1932 blev udsmykket med vægmalerier malet af Erik Hansen. Erik Hansen var pacifist og militærnægter og efter at have aftjent sin "værnepligt" i to omgange i Nyborg Statsfængsel, vendte han lidt nedbrudt tilbage til Askov Højskole. Forstander Arnfred fik en aftale med Jens Hørlück og de næste måneder dekorerede han kældersalen med malerier, der viser landbrugets udvikling fra stenalder til nutid. Karlene måtte ofte stå model.

Jens Hørlück var gennem årene meget aktiv uden for går- den bl.a. var han medlem af Statens Jordlovsudvalg, sogne- rådsformand med kontor hjemme, formand for vejudvalget i Haderslev Amt m.m. Altså en af de landmænd Richard Andersen, Askov Højskole, kaldte "lytte og se bonde". Min bedstemor, Anna Hørlück, stod for dagligdagen på gården. I 1945 overtog mine forældre, Helga og Anders Hørlück, driften af gården og købte gården 4 år senere.

Min far var landmand med liv og sjæl og aktiv i landbo- organisationerne, sogneråd m.m. Min mor blev som den første kvinde valgt ind i Haderslev Amtsråd i 1966 og sad i amtsrådet for Sønderjylland i de næste tre perioder. Hun var også meget engageret i Skodborgs liv og foreninger og formand for skolekommissionen m.m.

Tilbage til bygningerne og dagliglivet.

Karlene sov i værelserne over porten i østlængen, men opholdt sig ellers i stuehuset.

I kælderen blev der omkring 1950 indrettet et baderum med 2 brusere og 5 indmurede håndvaske med spejl over. Dengang meget fremmeligt - i dag et kuriosum. Alle spiste sammen i spisestuen, vi har aldrig haft "folkestue". Spise-

stuen var efter bedstemors ønske indrettet med skabe langs hele den ene væg og over skabene var malet kloge senten- ser, som vi kender dem fra mange frie skoler på den tid.

Alle havde faste pladser, karlene sad efter alder med udsigt til de kloge ord, og jeg tror, alle karlene, og det blev til mange gennem årene, kunne sætningerne udenad.

De to retter mad til middag blev spist på under 20 minuter, dog spiste far altid anden portion langsomt, for han huskede fra sin ungdom, hvordan det var at sidde nederst, få maden sidst og ikke nå at blive mæt, før der blev sagt velbekomme.

Karlene fik ved ansættelsen at vide, at de skulle have jakke på til måltiderne i spisestuen. En indirekte måde at sikre sig, at alle, efter at have vasket sig, skiftede bukser og arbejdsskjorte, når de havde været i stald eller mødding.

Om aftenen samledes vi alle - karle, piger og os børn i kontoret, som også var et hyggeligt opholdsrum. Her blev spillet mange spil og læst mange gode bøger.

Vi havde en "lille spisestue" hvor karlene fik morgenmad inden kl. 7 og kaffe inden de rykkede ud kl. 13.

Gården blev anset for et godt oplæringssted, og det var den på flere måder. Vi fulgtes ad til møder i ungdomsforening m.m. Jeg tror ikke, at nogen karl eller pige blev væk mere end én gang!!

I kældersalen blev der hvert år holdt høstfest med sang, dans og musik. Naboer og venners unge var inviteret sammen med tidligere karle og piger. Når man var blevet ring- forlovet ophørte invitationerne. Efter høsten var der også hvert år en udflugt til Sydslesvig.

En aften i december blev der lavet juletræsdynt og alle deltog. Jeg pynter stadig mit juletræ med bedstemors sil- kepapirsroser.

Karlene var normalt fæstet for et år. Hvis karlene hævdede det meste af lønnen i løbet af året medførte det ofte kom- mentarer på tomandshånd, om egnethed til at drive egen gård, hvis man ikke kunne have penge uden at bruge dem. Fra 1960 blev folkeholdet langsomt mindre og 10 år senere havde vi kun gifte medarbejdere. Mor, far og min lilles- ster spiste da frokosten i køkkenet.

Inden min fars død i 1981 købte jeg halvpart i Skatkær, mor blev boende på gården og drev den sammen med medarbejdere. De to nåede at være på gården i 40 år.

I 1990 overtog vi gården og flyttede til Skodborg.

Gården blev derefter drevet med en gift medarbejder som passede markerne og slagtesvinene.

Fra først i 90erne udbyggede vi maskinfællesskab med Sønderbygaard.

I 2004 forpagtede Christian Schmidt Lund gården, og ved udgangen af 2008 købte Inge Marie og Christian S. Lund gården.

Baugård på Røsnæs

Stuehuset er opført i 1926.

Baugård ligger på halvøen Røsnæs ved Kalundborg, hvor den har bevaret sin plads i landsbyen Vollerup i Raklev sogn.

Gården har siden 1988 tilhørt Karen og Ove Andersen. Karen Andersen er formand for Dansk Slægtsgårdsforenings Vestsjællandskreds.

Det er hendes hjem, som oldeforældrene købte i 1885. Dengang var der 18 ha til gården. Nu er der 55 ha, men i de sidste 10 år har jorden været bortforpagtet og svinestaldene lejet ud.

Ove Andersen er landmand og Karen Andersen er sygeplejerske, og hun arbejder stadig i hjemmeplejen. I 1978 begyndte hun at væve, og siden 1999 har hun undervist i vævning. Undervisningen foregår i den tidligere lade, hvor der står 40 væve.

Karen Andersen er kunsthåndværker. Og hun har vævet alterdugene til Raklev kirke. Der er to alterduge, for når der bliver lagt en ny på, får Karen den brugte, og så ordner hun den selv, så den er klar til næste ombygning.

Om gårdens historie i fire generationer fortæller Ove Andersen.

Første generation 1885-1926: Maren og Hans Hansen.

Maren kom fra en gård i Kallerup. På gården var kun to børn, så derfor fik de i medgift arven på forskud, på den betingelse, at de ikke kunne arve mere. De levede et økonomisk godt liv, og Hans sad i sognerådet. De fik kun et barn, sønnen Johannes. Da han var 10-12 år kom hans far hjem fra Kalundborg og sagde: "Nu er vi selvejere!" Altså gældfri.

Anden generation 1926-1957: Rigmor og Johannes Hansen.

De blev gift i Ribe Domkirke. Hun var født på en marskgård i Øster Vedsted i en søskendefolk på 13.

Den 5. marts 1926 kører Johannes sin egen bil til Ribe. Han havde året forinden arvet det hele fra moderens side, da hans forældre ikke kunne arve p.g.a. medgiften. Han fortalte, at der skulle bygges en ny gård i Vollerup. Først stuehus og laden med eget tærskværk. Alt i de bedste materialer som amerikansk pitchpine. Stuehuset var med centralvarme. Der var fire stuer, den ene med karnap og god lofthøjde. Dørkarmene var brede og håndtagene af messing. Alt dette gjorde, at det blev alt for dyrt et stuehus. Nu var det sådan, at der var støbt grund til hele gården, men der blev kun bygget hestestald, vaskehus og lade.

Resten stod ubebygget i 20 år, og man brugte de gamle avlslænger, der lå vest for stuehuset, hvor haven nu er.

Johannes var i mange år formand for Høng Landbrugs-skole.

I ægteskabet var børnene Maja og Knud.

Tredje generation 1957-1988: Maja og Niels Børge Jensen.

Niels Børge kom som karl i 1938 og blev der. Han blev i 1947 gift med Maja, og de fik tre piger: Karen, Mie og Bente. Gården blev drevet godt. Der gik ikke noget til spilde, og de fik statsanerkendt svineavlscener i 1962. Der var styr på både stald og mark. Driften var delt ligeligt på sukkerroer, hvede og byg. Hele arealet blev systemdrænet. Niels Børge sad i sognerådet og var formand for Karlsbjerg Mejeri.

Fjerde generation 1988: Karen og Ove Andersen.

Karen og Ove blev gift i 1970 og overtog Oves hjem – Nordgården i Vollerup, som tredje generation.

Der var ingen af dem, der tog den første og den bedste, men den nærmeste.

De købte i 1988 Baugård, som gård nr. 2. Der havde været god inflation i de 18 år de havde haft Nordgården, så købet kunne nemt lade sig gøre. De to nabogårde blev drevet sammen, og der var en rød SPF-opformeringsbesætning på Nordgården.

I 1996 solgte de Nordgården til staten, der ville lave skovrejsning på gårdens marker.

Nogle af udlængerne på Baugård brændte i 1992. Og der blev opført nye.

I ægteskabet har Karen og Ove tre børn: Rie, Lars og Signe.

Baugård 1948.

Midt i billedet ses stuehuset fra 1926. Foran de udlænger, som blev opført i 1926 og bagved gårdens gamle udlænger, som fortsat var i brug i mange år, da nybyggeriet ikke blev afsluttet.

Baugård 2010. Øverst i billedet den nye lade, hvor Karen Andersen har sin væveskole og vævestue.

Karen og Ove Andersen.

Sanderumgård

Sanderumgårds hovedbygning på Johan Bülow's tid.

Sanderumgård i Davinde sogn øst for Odense blev sidste sommer landskendt, da den senromantiske have blev åbnet efter en gennemgribende istandsættelse. Men det er ikke alene haven, der er interessant, det er den gamle sædegård også.

I "Danske slotte og herregårde" indledes beskrivelsen: "Sanderumgård ligger en halv snes kilometer sydøst for Odense i retning mod Nyborg, og altså ikke i Sanderum sogn, der ligger på den anden side af Odense. Det er selv-

følgelig ikke fra denne sogneby, herregården har sit navn, men man har jo lov til at formode, at der i Davinde sogn for adskillige hundrede år siden har ligget en anden, mindre landsby Sanderum, og at en af gårdene dér efterhånden har optaget de andre og nu sit navn bevarer navnet på den forsvundne by."

Sanderumgård er nævnt i 1468, da den nævnes i et skøde. Senere kom gården under kronen, som i 1580 mageskiftedes den til Hans Skovgaard af en nu for længst uddød adelsslægt. Senere vandrede den mellem forskellige ejere af de gamle slægter og blev delt i to dele.

I 1708 fik oberstløjtnant, senere generalmajor, Hans Løvenhielm (1679-1734) samlet begge halvparter af Sanderumgård. Foruden Sanderumgård ejede han Sellebjerg og Vejrup.

Sanderumgård arvedes af generalens dattersøn Hans Brockenhuus von Løvenhielm, der i 1740 overlod Sanderumgård til svigersønnen Matthias Leth (1704-1783), der var gift med Cathrine Hedevig Brockenhuus von Løvenhielm (1709-1792).

Efter Matthias Leths død sad enken med Sanderumgård til sin død, og boet solgte i 1793 gården til gehejmeråd Johan Bülow (1751-1828).

Den nye ejer af Sanderumgård var søn af Christian Vind Bülow, vicekommandant i Nyborg og Vibeke Magdalene Brockenhuus von Løvenhielm. Dvs. hans morfader var Hans Brockenhuus von Løvenhielm. Da hans forældre døde tidligt, voksede Johan Bülow op hos mosteren og onkelen på Hvidkilde. Han blev tidligt indskrevet i hæren og var tre år på Sorø Akademi, før han vendte tilbage til hæren, som en højt dannet og kulturelt vågen personlighed. Han blev i 1773 kammerjunker hos den kun femårige kronprins (senere kong Frederik den Sjette). Hans karriere

Sanderumgårds nuværende hovedbygning opført 1870-72 efter tegning af H. J. Holm. Bemærk vinduerne. De store ruder er fra arkitektens hånd, dengang var store stykker glas kostbart og derfor skulle vinduerne have store ruder.

var derefter strålende. Først som opdrager for kronprisen, senere som hofmarskal og fortlørlige rådgiver.

Men efterhånden som kronprinsen blev mere selvrådende, blev forholdet til Bülow anstrengt, og 4. juni 1793 forvistes han hoffet. Han skrev i dagbogen: "Fik jeg min Afsked til Løn for 20 Aars tro Tjeneste!"

14. juli 1793: "Landede på Sanderumgaard. Gudskelov." + Senere blev han taget til nåde og modtog bl. a. Elefantordenen.

Den 21. maj 1785 blev Johan Bülow gift med frøken Else Marie Hoppe (1767-1834). Samtiden mente at det var et fornuftsægteskab. Hun skulle have været ganske overordentlig uheldig af ydre og tilmed svagt begavet, men hun gjorde ham, der altid havde lidt under sin mangel på formue, til en hovedrig mand. Samtiden måtte dog erkende, at han var lykkelig i sit familieliv, og selv forklarede han, at han aldrig havde fortrudt sit ægteskab.

Bülows store formue blev brugt til at bringe Sanderumgård på fode. Et minde om hans store indsats for gården er den engelsk have. Her skabte han et af de mest interessante haveanlæg i Danmark.

Da Bülow købte Sanderumgård var området en sump, men efter hans planer voksede et stort og prægtigt haveanlæg frem – på omkring 25 ha. Jorden blev gennemgravet af kanaler, hvorved der fremkom større og mindre øer, som gav hele landskabet en egen rigt afvekslende charme. På udvalgte steder opførtes 13 små lysthuse og pavilloner, som hver havde deres egen bestemmelse. Hist og her opstilledes urner, mindetavler og runestene med mere. Her i den landlige idyl har Johan Bülow fundet ro og haft tid til eftertanke.

Johan Bülow døde i 1828, hvorefter kammerjunker Christian Andreas Vind købte Sanderumgård. Han interesserede sig mere for det praktiske landbrug end for den romantiske have. På den måde blev anlægget bevaret, men groede til, blev gemt med ikke glemt. Mange af samtidens kunstnere har gengivet partier af haven, og de ligger bl. a. til grund for det store arbejde, som nu er afsluttet.

Johan Bülow dyrkede oplysningstidens ånd, billedkunst, digtekunst og videnskab, hvilket præger hele havens opbygning. Haven blev et personligt udviklingsprojekt for Johan Bülow, og han skabte en romantisk have af fyrstelige dimensioner.

Slægten Vind

I Dansk Adels Årbog læses: "Slægten Vind hører til de få endnu levende danske uradelsslægter.

Navnet forekommer allerede i 1100-tallet med Ove Vind. Aghe Wind, som han skrives i den latinske tekst var 22. januar 1193 nærværende som vidne i Nyborg, da kong Knud den Sjette stadfæstede Odense Sct. Knuds Klosters Privilegier. Han må være identisk med den Aghe Wind, som er opført i Broderlisten i kong Valdemars Jordebog. Fornavnet Aghe udviklede sig over Aui til Ove. Brødrene i Broderlisten består af rigets mægtigste mænd: kong Knud den Sjette, hans slægtninge, medlemmerne af Hvidernes slægt, kongens højeste embedsmænd, kansleren, kammermesteren, marsken og skænken. Endvidere af otte biskopper, der er udgået fra stormandslægter. De har tilhørt inderkredsen omkring kongen."

Det lykkedes slægten Vind at opretholde sin adelige status i senmiddelalderen, og en ny storhedstid begynder, med vicekansler Holger Vind (1623-1683) til Harrested, hvorfra linjerne Vind og Krag-Juel-Vind-Frijs nedstammer.

Slægten Vind er om ikke den ældste danske adelslægt, så en af de få uradelsslægter, der er tilbage.

Slægten våben:

Et sort hestehoved med sølvbidsel og tømme i guld og på hjelmen en af naturlig farvet skansekurv opvoksende sort hest med sølvbidsel og tømme.

Christian Andreas Vind (1794-1869), som købte Sanderumgård i 1828, var søn af hofjægermester Ove Johan Vind til Hindemæe og Regitze Sophie Sehested fra Broholm.

Han frekventerede Odense Latinskole og gjorde derefter karriere i hæren og deltog i flere berømte slag, bl. a. slaget ved Sehested i 1813, hvor han erobrede to af fjendens kanoner. I perioden 1818-1819 var han adjutant for kronprins Christian Frederik (Christian den Ottende). Han forlod militæret i 1835 som ritmester. I 1841 udnævntes han til kammerherre og valgtes til medlem af De rådgivende Provinsialstænder, og så var han medlem af Det kongelige Nordiske Oldskriftsselskab.

I 1823 var han blevet gift med Anna Sophie Elizabeth Hoppe (1803-1881). Hun var broderdatter til fru Bülow, og hendes forældre var kammerherre Frederik Hoppe til Rosenfeldt, Løvegård og Søbygård og Marie Josephine Skeel.

Vind intensiverede hovedgårdens drift, og en tid engagerede han sig meget i høravl og forarbejdningen af hørren.

I 1844 købte han herregårde Bækkeskov ved Næstved.

Efter hans død sad enken med hele godssamlingen. Det var et velhavende bo, så derfor kunne hun lade arkitekt Hans J. Holm opføre en ny hovedbygning, en fornem herskabsstald og en hensigtsmæssig indrettet ladegård. Det hele udgør en meget smuk arkitektonisk helhed.

Sanderumgård med de nye bygninger overlod hun i 1873 til sin yngste søn Sophus Holger Gustav Vind (1842-1913).

Bækkeskov, der var bolig for enken, var tiltænkt storebroderen Carl Rudolph Emil Vind, og den overtog han i 1881.

Sophus Holger Gustav Vind blev i 1875 gift med Adelgunde Fanny Ernesta Tesdorpf, datter af gehejmekonferenceråd Edv. Tesdorpf, Orupgård.

Han købte den nærliggende sædegård Vejrupgård med Nonnebogård i 1885 og Pedersdal på Amager i 1890. I hans tid blev Sanderumgård et mønsterbrug, og da De fjordske Forsøg i 1883 tog deres begyndelse blev Sanderumgård en af de herregårde, hvor forsøgene blev udført.

Næste besidder blev Ove Holger Vind (1877-1954). Han overtog Bækkeskov i 1907 og besad den til 1923. I 1909 blev han ejer af Sanderumgård og dermed også af Vejrupgård m. fl. I 1918-1919 havde han Løvenholm på Djursland.

Efter en akademisk uddannelse i statskundskab begyndte han en militær løbebane og fortsatte med en karriere i diplomatiet, før han koncentrerede sig om landbruget. Utallige er de tillidshverv han modtog.

I 1918 skænkede han altertavlen til Davinde kirke, Sanderumgårds sognekirke.

I 1934 modtog han den af Landbrugsministeriet prægede guldmedalje for 50 års samvirke som forsøgsvært for Statens Forsøgslaboratorium.

Han var i 1917 blevet gift med Elsa Mimi Adelaide Marie Oxholm, datter af hofmarskal og overkammerherre Oscar Oxholm og Fritze komtesse Holstein (Holsteinborg).

I 1950 kom fjerde generation til, da Ivar Vind (1921-1977) overtog Sanderumgård. Han blev cand. phil. i 1942. Samtidig var han med i modstandsbevægelsen og aktiv i Akademisk Idrætsforening og Odense Gymnastikforening. I 1943 og 1945-1947 vandt han Danmarksmesterskabet i højdespring. Derefter blev han uddannet ved landbruget og studerede i England, hvor han i 1947 vandt konkurrencen i højdespring i Cambridge i den årlige Cambridge-Oxfordmatch. Han sprang 1,95 m, en rekord der først blev slået i 1962.

I 1957 valgtes Ivar Vind til dansk repræsentant for Den internationale Olympiske Komité. Fra 1973 til sin død var han formand for Danmarks Olympiske Komité.

I Dansk bibliografisk Leksikon står: "Ivar Vind var epokens betydeligste danske idrætsleder i international idræt."

I 1967 udnævntes han til kammerherre.

Ivar Vind blev i 1951 gift med Alexandre Dagmar Frances Marie Margrethe komtesse af Rosenborg. Hun var datter af prins Erik og Lois Frances Booth, kaldet prinsesse Erik, og hun var en ægte dollarprinsesse.

Alexandre og Ivar Vind ønskede at få Bülow's have sat i stand. Det var et ønske, der havde ligget latent i de foregående generationer.

I 1974 overtog den nuværende, Erik Vind, Sanderumgård. Han var på det tidspunkt 20 år. Den militære karriere sluttede med rang af major af reserven. Derefter afsluttedes studierne med eksamen som cand. merc. Foruden Sanderumgård gods har han sit eget firma med design og kommunikation.

Udnævnelsen til kammerherre skete på dronningens fødselsdag i 2006, og det er værd at erindre, at Erik Vind - ligesom dronningen - er tipoldebarn af kong Christian den Niende og dronning Louise.

I 1993 blev Erik Vind gift med Susanne komtesse Ahlefeldt-Laurvig-Bille fra Egeskov. I ægteskabet er 3 børn Rosemarie, Georg og Nonni.

Susanne Vind var i perioden 1997-2001 hofdame hos prinsesse Alexandra.

Det er lykkedes for Susanne og Erik Vind at genskabt Johan Bülow's have, et projekt, der fortjener megen respekt og anerkendelse.

Drift

Til Sanderumgård gods hører nu 540 ha ager, 13 ha eng og 240 ha skov. Hele driften omfatter 1000 ha.

Indenfor de sidste 10 år har man på Sanderumgård specialiseret sig i kartoffelavl. Der dyrkes 150 ha med kartofler, dels spisekartofler dels til produktion af chips.

Resten af jorden dyrkes med korn og frø.

Skovbruget omfatter juletræer og pyntegrønt.

Vejrupgård

I år har kammerherre Vind købt resterne af den gamle sædegård Vejruggård i Marslev sogn ned 100 ha.

Vejrupgård hørte i Hans Brockenhuus von Løvenhielms tid til Sanderumgård og igen fra 1885 til 1918. Ved frasalget af gården i 1918 blev 150 tdr. land af Vejruggårds jord lagt til Sanderumgård, og bygninger med ca. 200 tdr. land solgtes fra. Nu er gården kommet tilbage, men det er meningen at sælge bygningerne fra.

Den romantiske Have

Den 26. maj 2010 åbnedes Den romantiske Have på Sanderumgård for publikum, og dermed har

Fyn fået et nyt og meget interessant udflugtsmål, som ikke alene henvender sig til haveinteresserede, men nok så meget til dem, der også har en kulturhistorisk tilgang til emnet.

Den romantiske Have er åben fra 1. maj til 30. september tirsdag til søndag mellem 11 og 17. Entre: 50 kr.

For GPS-afhængige er adressen: Sanderumgaard, Sanderumgaardvej 150, 5220 Odense SØ.

Litteratur

H. P. Rohde:

Johan Bülow til Sanderumgaard.

Erik Westengaard:

Tankefulde haver.

*Sanderumgårds
nuværende ejere –
kammerherre og kam-
merherreinde Erik og
Susanne Vind.*

JENS OG ANNA JENSENS FOND

Dansk Slægtsgårdsforening administrerer Jens og Anna Jensens Fond, der uddeler rejselegater til unge, der vil uddanne sig i teoretisk eller praktisk landbrug i udlandet. Legatportioner på 5.000 og 10.000 kr. uddeles til ansøgere, der for at komme i betragtning, er i udlandet mindst 6 eller 8 måneder.

Ansøgning sendes til:

Carl Martin Christensen, Kåregård, Badstrupvej 39, 5485 Skamby

Ringkøbingkredsen

Vores årlige aftenur gik i år til Borris, hvor vi besøgte Karen Margrethe og Mads Rahbek på den smukke slægtsgård "Sønderbygaard". Stuehuset er fra 1832 og meget velholdt. Knap 40 havde taget mod invitationen. Det var en dejlig sommeraften og vi fik en meget interessant beretning af Mads Rahbek, der fortalte om gården og slægtens historie og dens personer op gennem tiderne. Gården har tilhørt familien i 15 generationer og Mads Rahbek er selv 9. generation, der bor på gården. Gården ligger ned til Skjern ådal, hvor den smukke have og park ender med udsigt over engene. Mads Rahbek fortalte også om forholdene i Skjern ådal, både før og efter reguleringen. Vi drak kaffe på gården og vores generalforsamling blev afviklet kort. Peder Mouridsen fortalte derefter om sit medlemskab af "Det etiske Råd". Helt igennem en vellykket aften.

Agnethé Stampé

Haderslevkredsen

Den 9. juni var vi på besøg på Aller Mølle og Aller Aqua group. Her fortalte salgskonsulent Jørgen Paulsen, der har været ansat 38 år i virksomheden, historien om Aller Mølle. Vi var på rundtur i produktions bygningerne, og nede ved Mølledamen, hvor man er i gang med genopretningen af fisketrappen m.m. Vi hørte om Aller Aquas nye fabrik, Europas mest moderne, der er bygget ved Berlin. Efter kaffebord var der generalforsamling. Her takkede formanden alle der havde været med til at gøre årsmødet til en succes. Takkede værtsparrene for at have åbnet dørene for os, ligesom han sendte en hilsen til alle årsmødedeltagere. Ved valg til bestyrelsen var der genvalg af Anker S. Lund og Jens M. Knudsen.

Jens M. Knudsen

Det sydlige Sønderjylland

Jeg kan roligt sige, det var alle tiders øtur. Blik stille vand i Lillebælt, så stille som jeg aldrig har set det før. Vi 28 deltagere lagde fra land mod Årø kl. 18.30. Sejlturen varede omtrent 10 minutter, der var 1½ km. Vi blev kørt rundt på øen med traktor og vogn. Vi kørte rundt på Nordøen, som de siger, har den bedste jord. Årø er på 620 ha om sommeren! Der er 168 indbyggere, hvoraf 60 % er pensionister. Der er en kirke fra 1906 og 50 sommerhuse. Men nu har man byggemodnet til 20 nye sommerhuse. Skolen blev nedlagt i 1995, så børnene går i Øsby skole. Engang var der både dansk og tysk skole på øen. Der er 8 skolesøgende børn og 1 i førskolealderen. Der er to gårde, 1 med køer og 1 med svin. Der er også en vingård med 1½ ha vinstokke. Her smagte vi på herlighederne. Der har været købmand på øen, men nu skal alt hentes på fastlandet.

Den 21. juni 1944 blev et amerikansk transportfly skudt ned over Årø og mange blev dræbt. 2 slap levende derfra. Den ene af dem har flere gange besøgt Årø.

Den 6. juli besøger kredsen Maskinfabrikken Cormall i Ragebøl. Vi mødes kl. 19.00 ved fabrikken. Det er i år 45 år siden, at Cormall blev etableret i Dybbøl af A. P. Hansen, tidligere borgmester i Sønderborg. Han vil fortælle om og vise rundt på fabrikken. Dernæst er der kaffebord med efterfølgende generalforsamling. Tilmelding til Chr. A. Krogh tlf.: 74 41 53 12. Sidste frist for tilmelding 30. juni.

Chr. A. Krogh

Vejle kredsen

Den 8. juni havde Vejlekredsen sommerudflugt til Rørbæk Hovedgård. Rørbæk gård og skov blev i 1992 med ca. 140 ha ager købt af Åge V. Jensens fond. I 2003 købte Gurli og Bo Olesen Rørbæk Hovedgård, efter salget af deres virksomhed IBI i Ikast. Familien har siden købt nogle gårde i nærheden, og den skoven, der ligger nord for Rørbæk skov, af Åge Jensens fond. (se:www.rbhg.eu)

I 2008–10 byggede man en hel ny hovedbygning, og anlagde en imponerende park i forbindelse med hovedbygningen.

Der er i dag 125 ha landbrugsjord som er forpagtet ud. Resten - omkring 1000 ha - drives som jagtejendom. Her er 4 ansatte: en skytte, en skovridder, en elev og en altmuligmand. Engarealer græsses af fremmede kreaturer, herudover er der en stor bestand af hjorte ca. 150–200 kronhjorte, rådyr, dådyr og sikahjorte, der er mange harer, og der bliver udsat 3000 fasaner årlig.

Der bruges ca. 50 ha til vildtager heraf 30 ha med græs kløver som omlægges hvert andet år. Derudover er der 70 ha skov indhegnet til 70–100 vildsvin.

Skoven er oprindeligt overvejende gran, men man ønsker at få en større del blandet løv i skoven, derfor rydder man 10 ha årlig og rødfræser arealet, der så bliver udlagt som lysninger i skoven med blandet løv.

En rigtig god oplevelse hvor vi blev vist rundt og orienteret af skytte Hans Brix.

Herefter besøgte vi Rørbæk dambrug. Erling Jensen fortalte om udviklingen på stedet fra faderen i 1938 købte arealet og stemmeretten, der var fra 1880. Der var i 1938 mejeri, mølleri og købmand på stedet, der blev gravet 3 fiskedamme, men da krigen kom, var der ikke grundlag for at få foder til fiskene eller afsætningen. Under krigen samlede man grankogler og havde dem inde i huset til tørring så man kunne få frø ud af koglerne, der blev solgt til planteskole. I 1949 etablerede man igen fiskedamme, først 30 damme der blev brugt til moderfisk og yngel, i 1959 yderligere 60 damme.

Op gennem 80'erne havde det været en god forretning at producere ørreder. Foder kunne købes til 3,5 kr/kg og fiskene sælges for 17–18 kr/kg.

Siden begyndte miljødebatten, og i 2000 blev dammene slettet, og der er nu etableret en stor Put and Take sø på stedet. Samtidig etablerede man kanouletjning på Skjern å, og det er nu en ret god forretning.

Dagen sluttede med middag på Rørbæk kro. En rigtig god dag med 65 deltagere.

Vores næste møde bliver mandag d. 9. november kl. 14.00 på Give Museum hvor vi afvikler en kort generalforsamling. Herefter vil vores mangeårige medlem, Tage Valdemar underholde med emnet "Mit liv og mennesker jeg har mødt". Tage vil her indflette fællessang med sin medbragte pianist.

Steffen Buch Juul

Himmerlandskredsen

Den 18. maj 2011 var en god flok af medlemmerne mødt frem til gårdbesøg og generalforsamling. Vi besøgte "Mosebruget" ved Kongerslev hos Christian Olesen, som driver gården med 200 malkekøer. Efter rundvisning var der kaffe og generalforsamling på Kongerslev Hotel.

I sin beretningen sagde Niels Holger Fisker bl. a.: I Himmerlandskredsen er vi 80 medlemmer. Der har været afholdt 3 bestyrelsesmøder, (hvor vi har det rart sammen).

Der har været et besøg på Slægtsgårdsarkivet og Hvidsten Kro i efteråret 2010 og et besøg hos Melsen Tryk i Aalborg samt et interessant besøg hos Christian Olesen i Kongerslev. Vore medlemmer indbydes desuden, når der er møde i Vendsyssel Kreds. Til slut takkede Niels Holger Fisker, Kjeld Riise Nielsen for hans positive og aktive arbejde i bestyrelsen, som Kjeld har valgt at forlade af helbredsmæssige årsager.

Efterfølgende har bestyrelsen konstitueret sig:

Formand Niels Holger Fisker, "Mosegården" Nøragervej 3, 9240 Nibe. Næstformand: Karl Simensen, Simestedgårdvej 10, Barmer, 9240 Nibe. Kasserer: Svenning Bruun, Søndermarken 1, Thisted, 9510 Astrup. Sekretær: Gudrun Knudsen, Aspevej 10, Asp, 9520 Skørping. Det femte bestyrelsesmedlem er Mads P. Christensen, Pedersborgvej 11, Als, 9560 Hadsund

Gudrun Knudsen

Vendsysselkredsen

Sommermøde og generalforsamling afholdes tirsdag den 9. august - 2011, kl. 19.00 hos Anne og Mette Fuglsang på slægtsgården "Hjortnæs", Hjortnæsvej 35, Børglum, 9760 Vrå. "Hjortnæs" og "Fristrupgård" drives med slagtesvineproduktion og planteavl. Anne overtog driften i 1999 efter hendes mand Ole Fuglsang's død. I 2006 købes "Fristrupgård" af Mette i samarbejde med sin mor Anne og "Hjortnæs I/S" oprettes.

"Hjortnæs I/S" drives af Anne og Mette i samarbejde, med 3 voksne og erfarne medarbejdere.

Gården "Hjortnæs" kom i familiens eje i 1914, gården blev drevet som en kvægejendom indtil 1980, frem til 1987 var der ren planteavl. I 1987 blev svineejendommen "Nyvang" tilkøbt og svineproduktionen fortsattes. 1993 udvides svineproduktionen, den er senere yderligere blevet udvidet.

Stuehuset på "Fristrupgård" bliver lejet ud til turister.

Se hjemmesiden www.fristrupgaard.dk, her er lidt billeder - også fra "Hjortnæs"

Den medbragte kaffekurv, kan nydes på gården, der er sodavand til børnene. Efter kaffen er der generalforsamling.

Mød talrigt op!! Alle er velkomne. Oplev en veldrevet slægtsgård.

Niels Ole Volhøj

Midtjysk Kreds

Lørdag den 4. juni mødte medlemmer af Midtjysk Kreds op på Nordisk Folkecenter for vedvarende Energi Sdr. Ydby i Thy for at hører nærmere om, hvad man her beskæftiger sig med. Medlemmerne fra Vendsysselkredsen og Himmerlandskredsen var også inviteret, men ingen mødte op.

De 20 fremmødte blev budt velkommen af en af funktionærerne, byrådsmedlem Jane Kruse, der må siges at være en ildsjæl med en enestående viden om det interessante center, der har eksisteret siden

1986, samtidigt med at hun viste sig at være en fremragende fortæller.

Ingen i Danmark har så mange typer anlæg for solenergi som Folkecenteret. På bygningerne er der 14 forskellige slags solcellleanlæg, der laver elektricitet. Der er også 15 solvarmeanlæg, der laver varmt vand til køkken og badeværelser. Folkecenteret har udviklet fire slags bygningsintegrerede solcelletyper. Hertil kommer undersøgelser af de såkaldte passivhuse, der til opvarmning kun bruger 1,5 liter olie pr. kvadratmeter om året. Folkecenterets forsøg og demonstrationer indenfor solenergi foregår i samarbejde med erhvervslivet.

Indtil 1992 var design og konstruktion af vindmøller fra 20 op til 600 kW det vigtigste område for Folkecenteret. Målgruppen var da mindre virksomheder uden egen kompetence på området. I mellemtiden har industrien taget over og vindmøllefabrikation er blevet et vigtigt eksporterhverv.

For Folkecenteret er udvikling, afprøvning og demonstration af små vindmøller blevet en ny udfordring. På prøvestationen for Små Vindmøller findes vindmøller af mange typer: til den enkelte

husholdning, til vandpumpning samt batteriladere til elforsyning i udviklingslande som alternativer til benzindrevne generatoranlæg.

Oplysning om praktiske løsninger på energibesparelser er kommet i focus, og uden at gå i detaljer udstiller Folkecenteret mange teknologier til energibesparelser.

Rundvisningen sluttede af med et besøg i Folkecenterets kantine, hvor der blev serveret kaffe og kager. Her var der også mulighed for at stille spørgsmål til Jane Kruse, der viste sig at være vel orienteret om alle former for energikilder. Med rundvisning og orientering blev det, i det fineste sommervejr, en enestående oplevelse på tæt ved 3 timer. Folkecenteret er virkelig et besøg værd.

Ejgil Overby.

Fynskredsen

Sommerudflugt mandag den 27. juni. Kl.10.00 samles vi på Strøgers Planteskole, Blåkildevvej 32, 5592 Ejby. Holger Strøjer driver 30 ha planteskole med store landskabstræer.

Kl.12.00 middag på Barløseborg Golfbanes Restaurant, Skovvangsvej 47, 5610 Assens.

Kl.14.00 Besøg på Torup Bakkegård, Middelfartvej 105,5510 Assens, hvor Jacob Jacobsen dyrker asparges, jordbær, ærter og løg, 15 ha med skovplanter og 15 ha med elite træer. I alt dyrkes 500 ha.

Besøget slutter med at foreningen giver en øl/vand

Pris for hele dagen 250 kr. som sendes til Hans Juul Holmegård, Rynkeby Bygade 64, 5350 Rynkeby - enten på check eller overføres til konto: 2024-7650517436.

Tilmelding senest den 18. juni til Karen Jacobsen 64 71 23 60 el. Mogens Andersen 65 95 80 22.

Mogens Andersen

Vestsjællandskredsen

Kredsen sommerudflugt til Skåne – det tabte land – havde samlet 32 medlemmer, der først besøgte den gamle herregård Knudstorp, hvor godsejer, greve Henrik Wachtmeister fortalte om hovedbygningen, et imponerende hus fra den tidlige renaissance. Opført i 1551. Vi kom indenfor, og i dagligstuen fortalte greven om astronomen Tycho Brahe, der blev født på Knudstorp i 1546. Han viste nogle af de bøger, som Tycho Brage havde skrevet, da han sad på Hven. Vi fortsatte en lille tur i haven, der hurtigt går over i park.

Vi nød frokosten i det grønne, og kørte til Billinge, hvor vi besøgte Lennart Gunnarson, der er tredje generation på sin gård - Trompetarbostället.

Trompetarbostället er en gammel gård, hvor familien har været siden 1914. Gården flyttedes fra Billinge til sin nuværende plads ved Hissbro i 1834. Den gamle Hiss Bro ses fra haven. Gårdens historie går tilbage til 1200-tallet da ærkebiskop Jacob Erlandsen ejede den.

I 1815 gennemførtes udskiftningen af landsbyens jord og i 1834 flyttedes gården. I 1887 solgte den svenske stat gården til selveje.

Gården blev drevet med svineproduktion indtil 1995, da Lennart Gunnarsson havde fået opført Borgmesterhuset, så skiftede han til turisme.

Ved siden af Trompetarbostället ligger borgmesterhuset. Huset ligger langs med vejen til Hissbro by, og der lå det også i gamle dage. Det har sit navn fordi en borgmester fra Karlshamn bosatte sig der.

Huset blev revet ned i 1820 og genopført ved Herrevadsklosteret. I 1994 købte Lennart Gunnarsson huset, og genopførte det på sin tidligere plads. Det er 42 meter langt med en vinkelbygning. En del af huset er museum over almuens livsform, noget er gæstehus og sidelængen lejes om sommeren ud til turister.

Efter at have set os om og fået forklaringen på den retablerede borgmestergård serveredes kaffe med lækre hjemmebakte kager. Nogle nåede også ind i gårdbutikken, der har et skønsomt udvalg fra kunsthåndværk til salgshusflid.

Turen fortsatte til Araberstutteriet Blommeröd ved Höör. Vi blev modtaget af Vibeke Philip-Sørensen, som ejer stutteriet. Der hører 458 tdr. land til og så fortæller hun, at der er 7 ansatte, fordi hun selv arbejder for fire!

Stutteriet blev oprettet af hendes far, der havde skabt vagtselskabet, der nu hedder G4S. Han ville samle på noget smukt, og valgte araberheste frem for orkideer. Det blev en samling på 150 dyr. Nu er der 38 moderdyr og nogle hingste. Først blev vi præsenteret for to hingste, som næsten oprådtte som cirkusheste, så så vi den ny stald, meget imponerende både ude og inde. Det blev en travetur ud til folden med alle hundyrene, og besøget

sluttede i gæstehuset, hvor Vibeke Philip-Sørensen serverede aftensmaden. Derefter sluttede det festlige besøg på Blommeröd, og vi begav os hjemad. Da vi nåede Øresundsbroen begyndte det at regne, men det generede ikke en begivenhedsrig dag.

OGN

Sjællands Syd

Den 7. juni besøgte 55 medlemmer fra Sjælland Syd Preben, Birthe og Mette Andersen på Tvingbro ved Præstø. Gården kom i familiens eje i 1800 tallet, idet Prebens oldefar købte gården. Preben overtog halvdelen af gården, mens han gik på landbrugsskole, og det samme gjorde datteren Mette. I 2009 blev en stor løsdriftstald med 3 malkebotter og 250 køer taget i brug. Preben fortalte bl.a. om projekteringsfasen og de problemer, man havde med myndighederne. Disse forlangte f. eks., at taget skulle være sort (det så pænere ud), selvom det var meget dyrt og medfører, at der er ulideligt varmt i stalden om sommeren. Så kan man da bare isolere taget, var kommentaren!

Den medbragte kaffe blev drukket i maskinhuset, derefter kørte vi videre til Kalvehave, hvor færgen til Lindholm ventede. På Lindholm - en lille ø i Stege Bugt på 5 ha, som staten købte i 1925 - holder statens Veterinære Institut for Virusforskning til, i hvert fald indtil videre, idet der er store planer om at flytte det hele til København. Thomas Krogh Nielsen, der er forskningsleder på Lindholm, holdt et interessant foredrag om virksomheden og dens historie. Han fortalte bl.a. at man ikke mere fremstiller mund & klovsygevaccine i Danmark, og at sygdommen er udryddet i Europa.

Forskningsstationen blev indrettet på denne ø specielt med henblik på at kunne hindre smittespredning. Der er således kun kendskab til et enkelt tilfælde, hvor der er sket en overførsel af smitte. For også fremover at undgå smitte, opretholdes strenge sikkerhedsforanstaltninger v.h.a. sluser ved laboratorierne, særlige luftfiltre til ventilationen, afbrænding af risikoaffald og opvarmning af spildevand til op over kogepunktet. Der er således kun adgang til øen med særlig forudgående tilladelse, ligesom der på tilsvarende vis opretholdes en sikkerhedszone rundt om øen, der når 100 meter ud fra kysten.

I 2011 ønskede DTU at flytte forskningscentret fra Lindholm til hovedcampusområdet ved Lundtofte. Ifølge DTU's beregninger ville der komme store besparelser, da det ikke længere ville være nødvendigt med udgifter til færgedrift og ekstra udgifter til øens selvforsyning med varmecentral, vandrensingsanlæg og spildevandsanlæg. Universitetet mente desuden at en flytning ville give betydelig faglige synergieffekter. Planen mødte modstand fra blandt andet lokalpolitikere i Vordingborg kommune.

Derefter blev vi delt i 2 hold og fik en interessant rundvisning på øen. Den medbragte mad blev spist, og vi returnerede til fastlandet.

Dorrit Røtting

Bornholmskredsen

Kredsen indbyder medlemmer samt venner og bekendte til udflugt og rundvisning i "Pastariget" på Frennegård, Årsdalevej 81a, Ibsker. Tirsdag den 21. juni kl. 19.00.

Finn Harild vil vise rundt og fortælle om Pastariget, som er oprettet i en staldbygning på gården.

Efter rundvisningen er der kaffe og generalforsamling i "Fru Petersens cafe", Almindingsvej 31, Østermarie.

Mogens Frigaard

Nye medlemmer:

Gårdejer
Erik Klausen
"Skrullegård"
Skrullevej 3
3751 Østermarie

Gårdejer
Preben Tving Andersen
"Tvingbro"
Rones Banke 42
4720 Præstø

Gårdejer
Jacob Jacobsen
"Torup Bakkegård"
Middelfartvej 105
5610 Assens

Gårdejere
Karen Margrethe og Mads Rahbek Jensen
"Sønderbygård"
Sønderskovvej 17
Borris
6900 Skjern

Gårdejere
Charlotte og Søren Wibholm Just
"Torsmark"
Hindholmvej 8
Torsmark
7860 Spøttrup

70 år

Mogens Frigaard, "Frigård" på Bornholm fylder de 13. juli 70 år. Mogens Frigaard blev i 1998 formand for Dansk Slægtsgårdsforenings kreds på Bornholm, hvor han har kæmpet en brav kamp for at kredsen kan bestå. Mogens Frigaard forpagtede i 1967 sit hjem, og overtog det i 1973. Sammen med hustruen Helen har de lagt et meget stort arbejde i at bevare den gamle bornholmske gård. Driften er suppleret med bondegårdsferie. Mogens Frigaard er Ollerupgymnast og han har brugt sin uddannelse som gymnastiklærer til både børn og voksne. Dansk Slægtsgårdsforening ønsker til lykke med fødselsdagen og bringer en tak for din store indsats for foreningen.

Peder Mouritsen

Returadresse:

Inger M. Hansen,
Svalevej 13, 4440 Mørkøv
ID: 47395

 POST

B

PP DAN

11

Dyderne i Engum kirke

På fortunen besøgte vi Engum kirke, der er meget interessant på grund af sit inventar der er fra en nyindretning af kirkerummet fra 1750'erne. Det er rokokkens tid. Og førstepladsen blandt al herligheden tager prædikestolen. Det er en prædikestol fra højrenæssancen, som er blevet ombygget til rokokkens runde form med asymmetrisk udsmykning. De fire figurer henviser til fire dyder.

Ordet dyd er afledt af duelighed. Filosofisk betegner dyd en moralsk værdifuld egenskab, der er så fast forankret i personligheden, at den næsten har vanens præg. Mere alment: Sindelagets stadige retning mod det gode.

I folderen om Engum kirke står: Hvor gammel stolen er, vide ikke med bestemt-
hed, men det står anført, at den er blevet malet i 1611. Af de fire evangelister, som har været malet på den første stols hovedfelter, findes kun én tilbage. I stedet for ser vi nu fire udskårne kvindefigurer, der skal symbolisere forskellige dyder.

Begynder man fra venstre, ser man en pelikan, der tager sit eget kød for at fodre sin unge med det, hvilket symboliserer godheden, som så igen består af trofasthed, sandfærdighed, renhed, retfærdighed og kærlighed.

Den næste figur sidder med en tændt lampe i den ene hånd, mens hun med den anden peger i en bog. Dette er symbol på visdom: lampen betegner forstandens lys, og bibelen lærer os den fulde visdom.

Den tredje kvinde holder i sin højre hånd et ansigt med strålekrans, mens den venstre hviler på en kugle. Solen og jorden. Dette kan være udtryk for sandheden: Gud er som solen, uden hvis lys, der ingen sandhed er. Den åbne bog hentyder til den sandhed, der findes i bøgerne og videnskaben.

Mest interessant er den fjerde figur, som har to ansigter. Et kvindeansigt og et mandsansigt, og dette er symbolet på klogskaben. I den ene hånd holder kvinden et spejl, som hun ser ind i. I den anden hånd har der været en passet, som hører til "mandsdelen". Det kvindelige har med følelser - tro, håb, kærlighed, længsel o,s,v, - at gøre, mens manden står for det konkrete, det der kan måles (passeren), vejes og fattes med forstanden. Klogskaben er dér, hvor man kombinerer det, der har med følelserne at gøre med det forstandsmæssige, så det bliver en enhed.

OGN

FREDERIKSBERG BIBLIOTEK

4838483572